

ÖSSZEFOGLALÓ

a Magyar Nemzeti Bank felügyelése során a 2019.10.01. – 2020.09.30. közötti időszakban a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálati tevékenységre vonatkozóan szerzett tapasztalatairól

1. Közérdeklődésre számot tartó hitelintézetek, pénzügyi intézmények

1.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
bank: 21 szakosított hitelintézet: 9 egyenértékes: 2	könyvvizsgáló társaság: 6 természetes személy könyvvizsgáló: 15	2	minősítés nélküli: 32 véleményadás elutasítása: 0	2020. május 31-ig kiadott ¹ : 8 Kiadni tervezett: 13 Nem adott ki: 3 Nem említett: 5

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)	Levélben felkért és válaszolt könyvvizsgáló(db)
0	9	9	2

(Adatok: 2019. október 1-től 2020. szeptember 1-ig.)

1.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

1.2.1. A könyvvizsgálók ismeretének mélységét megfelelőnek tartjuk.

1.2.2. A könyvvizsgálókkal való személyes találkozásokat általában az MNB kezdeményezte, a szokásos éves prudenciális interjú vagy az aktuális átfogó vizsgálat keretében. Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció nem volt.

1.2.3. A könyvvizsgálói interjúkn az MNB által feleltett kérdésekre a könyvvizsgálók készséggel válaszoltak. A könyvvizsgálók ismereteit, naprakészségét az MNB összességében megfelelőnek tartja.

1.2.4. A könyvvizsgálónak az intézmény irányító-, ellenőrző testületeivel és a belső ellenőrzéssel való együttműködését az MNB megfelelőnek találta, a könyvvizsgáló és az intézmény között folyamatos egyeztetések és évközi audit is volt.

1.2.5. A könyvvizsgálók haladéktalan tájékoztatási kötelezettségének Felügyelet felé történő teljesítése határidőben megtörtént (az intézmények zömében nem merült fel ilyen kötelezettség).

1.2.6. A könyvvizsgáló megbízáshoz szükséges minősítések – az MNB által vizsgált intézmények könyvvizsgálóinak vonatkozásában – rendelkezésre álltak.

1.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

1.3.1. Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:

Több esetben tapasztalt az MNB olyan számviteli politika hiányosságot, amelyet véleményünk szerint a könyvvizsgálónak észlelnie és javíttatnia kellett volna. A jellemző hiányosságok az alábbiak szerint csoportosíthatóak.

¹ Egy csoport esetében egy vezetői levél került kiadásra, amely magában foglalja a magyarországi leányvállalatokat is.

A számviteli politika néhány pontjának megfogalmazása nehezíti az értelmezést, az ellenőrzést és a szabályzat-gyakorlat összhangjának megítélését:

- Az IFRS számviteli politika az IFRS standardoknak meg nem felelő HAS szabályokat tartalmaz (a leggyakoribb ilyen esetek a céltartalék képzéssel kapcsolatosak), vagy az IFRS standardokkal inkonzisztens előírást tartalmaz (pl. az intézmény a pénzügyi eszközök besorolásánál nem alkalmaz üzleti modell vagy SPPI vizsgálatot).
- Ugyanazok a témák megjelennek a számviteli politika általános részében is és a specifikus (pl. értékelési) szabályzatban is, de egymásnak ellentmondó szöveggel.
- Keverednek az egyedi és a konszolidált számviteli politika szabályai (a konszolidált szabályzat olyan szabályokat tartalmaz, amelyek csak az egyedi beszámolóra értelmezhetőek, vagy fordítva) megnehezítve az értelmezést és az alkalmazást.
- A számviteli politikában szereplő szabály ugyan nem mond ellent az IFRS standardoknak, de a gyakorlatban nem alkalmazható módon került megfogalmazásra és ezért ténylegesen nem is került alkalmazásra.
- A számviteli politika aktualizálása elmaradt, emiatt a tényleges gyakorlattól eltérő eljárásokat foglalt magába.
- A 2019.01.01-től hatályos számviteli politika nem tartalmazza az IFRS16 Lízing sztenderdre vonatkozó információkat.

További számviteli szabályzatokkal kapcsolatos hiányosságok:

- A bank számlarendje nem tartalmazta teljeskörűen az alkalmazásra kijelölt számlák számjelét és megnevezését, az analitikus nyilvántartás kapcsolataira vonatkozó információk is hiányosak voltak.
- Az auditált előző évi eredmény és a zárás keretében beforgatott eredmény (az osztalékfizetés figyelembevételével) nem egyezett meg.
- Nem valósult meg az analitikus nyilvántartások és a főkönyvi könyvelés között a szoros kapcsolat.
- Az immateriális javak analitikája nullára leírt eszközöket tartalmazott, annak ellenére, hogy azok még használatban voltak, értékük éves felülvizsgálata nem történt meg.

1.3.2. További témakört érintően nem merült fel jelentős eltérés az MNB vizsgálat és a könyvvizsgálói értékelés között.

1.4. Az MNB-hez megküldött külön könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

1.4.1. A könyvvizsgálói különjelentések (KKJ) közül huszonnégy darab a jogszabályi határidőt² követő első munkanapig (2020.06.02-áig), négy darab egy héttel a határidőt követően (2020.06.09-ig), további egy darab pedig 2020.06.25-én érkezett be (ez utóbbi esetben a könyvvizsgáló jelezte a késést és azt az adatszolgáltatás nehézségeivel indokolta). Három darab KKJ 2020. júliusában érkezett az MNB-hez, azonban a könyvvizsgáló az MNB-t a késésről nem értesítette.

---

² 2020.05.31.

1.4.2. Különjelentések információ tartalmával, teljes körűségével, dokumentálásával kapcsolatos megállapítások³

Az értékelés szakmai helyességének vizsgálata:

- 34.1. A vizsgált időszak alatt a hitelintézet szempontjából releváns, és lényeges jogszabályváltozások belső szabályzatokba való beépítése teljes körűségének áttekintése és a gazdálkodó működésére, illetve a pénzügyi beszámolóban szereplő tételekre történő hatásainak bemutatása. Egy esetben a könyvvizsgáló által hivatkozott adatszolgáltatásra vonatkozó MNB rendeletek⁴ már nem voltak hatályosak.
- 34.2. Annak ismertetése, hogy a könyvvizsgáló mely terület vizsgálatához, mely külső szakértők, milyen jellegű szolgáltatásait vette igénybe. Amennyiben a könyvvizsgáló munkája során nem vette igénybe külső szakértők szolgáltatásait annak okát is rögzítenie kell. Két esetben nem indokolta a könyvvizsgáló, hogy miért nem vett igénybe szakértőt.
- 35.4. A hitelintézet által alkalmazott hitelkockázati stratégia kialakításának, működésének bemutatása, különös tekintettel az alkalmazott limitrendszerekre és kockázat mérséklő technikákra. Egy esetben a limit rendszer és a kockázat mérséklő technikák nem kerültek részletesen bemutatásra. Egy esetben pedig nem került bemutatásra elkülönítve a stratégia, hanem a különböző bemutatott eszközökhöz kapcsolódóan vannak stratégiára utaló információk, de ezek nem teljeskörűek és nem alkalmasak arra, hogy világos képet adjanak arról, hogy milyen irányba tart az intézmény.
- 35.4. A hitelintézet által alkalmazott ügyfél és partnerminősítés, fedezetértékelés, valamint az ügyletminősítés rendszerének, elveinek részletezése, értékvesztés és céltartalék képzéshez történő kapcsolódásának ismertetése. Egy esetben nem került részletesen, teljeskörűen és megfelelő szakmaisággal bemutatásra.
- 35.4. A hitelintézet eszközállományának, a portfólióban rejlő kockázatoknak a bemutatása. Egy esetben a könyvvizsgáló a portfólióban rejlő kockázatokat nem elemezte ki elkülönítve, hanem a különböző bemutatott eszközökhöz kapcsolódóan voltak kockázatra utaló információk, de ezek nem teljeskörűek és nem alkalmasak arra, hogy világos képet adjanak a portfólió kockázatáról.
- 35.4. Annak értékelése, hogy az eszközök számviteli és prudenciális szempontú minősítése tekintetében a jogszabályi előírások által meghatározott szintű konzisztencia érvényesül-e, azaz az értékvesztés számításához alkalmazott kategóriák (IFRS alkalmazók esetén az IFRS 9 Standard előírásai szerint meghatározott szakaszokba (stage-ekbe) történő besorolás), valamint a nem teljesítő/teljesítő kategóriákba történő besorolás érvényesül-e. Egy esetben a könyvvizsgáló nem tért ki arra, hogy az eszközök számviteli és prudenciális szempontú minősítése tekintetében a jogszabályi előírások által meghatározott szintű konzisztencia érvényesült-e.
- 35.5. A vizsgált eszközökkel kapcsolatos, a könyvvizsgáló által alkalmazott mintavétel módszerének bemutatása általában és az értékelés módszere szerint. A mintavétel módszere nem került bemutatásra.

³ dőlt betűvel hivatkozva a könyvvizsgálói különjelentés összeállítására vonatkozó 6100. számú sztandard releváns része

⁴ 20/2016. (VI. 6.) MNB rendelet a jegybanki információs rendszerhez a hitelintézetek egyes pénzügyi instrumentumaira, általános pénzügyi információira és tőke megfelelésére vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről; 51/2016. (XII. 12.) MNB rendelet a pénz- és hitelpiaci szervezetek által a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről

- 35.6. A hitelek, átvett eszközök és befektetések esetében a megvizsgált egyedi tételek, mint egyes ügyfelekkel szembeni kockázatvállalások azonosítható módon (pl. KHR azonosító, ügylet azonosító, ügyfélkód) a jelentés mellékleteként csatolandók a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók esetében. A megvizsgált egyedi tételek egy esetben nem kerültek csatolásra.

Az előírt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzésének vizsgálata:

- 36.1. Az értékvesztés és kapcsolódó kockázati céltartalék módszertanának (paraméterek, becslések, feltételezések, modellek stb.) és összegeinek bemutatása valamennyi, a könyvvizsgálat szempontjából lényeges eszközállomány esetében (követelések, értékpapírok, befektetések, készletek). Egy jelentés esetében nem került részletesen, teljeskörűen és megfelelő szakmaisággal bemutatásra.
- 37.1. A saját tőke elemeinek bemutatása a vonatkozó számviteli keretelvek szerint (magyar számviteli szabályok illetve a nemzetközi pénzügyi beszámolási Standardok „IFRS”-ek), valamint az IFRS-re áttért intézmények esetében a saját tőke megfeleltetési tábla bemutatása. Egy esetben nem került bemutatásra.
- 38.1. Az intézmény eszköz-forrás gazdálkodásának, eszközök és források lejáratí összhangjának továbbá az eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó belső szabályozás bemutatása. Egy esetben az értékelés csak az ALCO működésének és feladatainak bemutatására terjedt ki.

A szavatoló tőkére, a tőke megfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartásának vizsgálata:

- 38.1. A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendeletnek (2013. június 26.) (a továbbiakban: CRR rendelet) likviditásra és tőkeáttételi mutatóra vonatkozó részeinek való megfelelés biztosítását jelentő folyamatok, szabályzatok bemutatása. Két jelentés nem tartalmazta a likviditásmegfelelésre vonatkozó szabályzatok, folyamatok bemutatását, egy jelentés pedig nem említette a nagybetétes koncentráció kérdéskörét.
- 38.3. Összevont felügyelet alá tartozó csoport esetén, a csoporthoz tartozó vállalkozásokat felsorolásszerűen be kell mutatni és a csoport tőkehelyzetét is ismertetni kell. Az összevont felügyelet alá tartozó csoporttagok tőkehelyzete nem került ismertetésre.

Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, vagy a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályok, a felügyeleti jogkörében eljáró MNB hatósági határozatai betartásának vizsgálata:

- 39.2 A hitelintézet belső szabályozottságának és az éves beszámoló összeállítása, valamint a prudens működés szempontjából releváns szabályzatainak bemutatása abból a szempontból, hogy azok összhangban állnak-e a vonatkozó jogszabályi előírásokkal és megfelelő alapot adnak-e az eredményes, megbízható, független tulajdonláshoz és a gazdálkodó működéséhez, azokra a könyvvizsgálati munka során milyen mértékben támaszkodott a könyvvizsgáló. Két esetben az értékelés nem tartalmazta a jogszabályi előírásoknak való megfelelés bemutatását, felhasználhatóságát a könyvvizsgálati munka során.
- 39.3. Az éves adatszolgáltatásban szereplő adatok számviteli megalapozottságának, integritásának, tartalmi helyességének és teljességének biztosítását szolgáló folyamatok bemutatása, kiemelve különösen a jelentős manualitást igénylő területeket. Két jelentésben a számviteli megalapozottság, integritás, tartalmi helyesség és teljesség biztosítását szolgáló folyamatok bemutatása nem volt kellően részletes.

- 39.4. Az üzleti év fordulónapjára vonatkozó, a Felügyelet számára készített egyedi éves adatszolgáltatás éves beszámolóból levezethető adatainak szűrőpróbaszerű ellenőrzése abból a szempontból, hogy az abban szereplő adatok egyeznek-e a főkönyvi kivonattal, illetve a kapcsolódó analitikus nyilvántartásokkal. A beszámolóval lezárt év utolsó negyedéves és az auditált adatszolgáltatás közötti lényeges különbségek bemutatása a módosulás okainak ismertetésével. Egy könyvvizsgáló csak a mérlegfőösszeg, saját tőke, adózás előtti és adózás utáni eredmény eltéréseit mutatta be.
- 40.3. A döntési jogkörök és hatáskörök, a vezetői és folyamatba épített ellenőrzés szabályozottságának és a működés hatékonyságának bemutatása. Két jelentésben a témakör nem volt kellően részletezett.
- 40.3. A kockázatvállalási döntést meghozó üzleti területtől független hitelkockázati funkció működésének bemutatása. Két jelentésben a témakör egyáltalán nem volt bemutatva.
- 40.4. A hitelintézet szervezeti felépítésének és döntéshozó, illetve kontroll funkciókat gyakorló testületei működési sajátosságainak ismertetése. Egy jelentés nem tartalmazta a szervezeti felépítés ismertetését.
- 40.5. A hitelintézet által a belső ellenőrzésen túlmenően kialakított és működtetett ellenőrzési nyomvonal (folyamatba épített ellenőrzés, vezetői ellenőrzés és vezetői információs rendszer) jellemzőinek ismertetése. Egy jelentésben a témakör nem volt részletezve.
- 40.6. A könyvvizsgáló által a belső ellenőrzési-, a kockázatkezelési-, és a szabályozásnak való megfelelési (compliance) funkciókkal kapcsolatban tett megállapításainak, valamint a vizsgálat során azonosított kockázatainak ismertetése. Két jelentés nem tartalmazta a vizsgálat során azonosított kockázatok ismertetését.
- 40.7. A likviditási kockázatok kezelésére vonatkozó politika bemutatása és a hitelintézetben belül a likviditási kockázat kezeléssel foglalkozó szervezet feladatkörének és működésének (ALM, Treasury, ALCO) áttekintése. Egy jelentés nem kellően részletezett.
- 40.7. c) Amennyiben a vizsgált hitelintézet egy pénzügyi csoport tagja, akkor annak áttekintése, hogy a – feltehetően csoportszinten létrehozott – likviditáskezelési rendszer megfelelően működik-e ahhoz, hogy a likviditási kockázatok kezelése átláthatóan és megfelelően dokumentálva történjen meg. Egy jelentés nem tartalmazta a csoportszintű likviditási helyzetre vonatkozó információt.

1.4.3. Intézményekkel kapcsolatos figyelmet érdemlő, illetve intézkedést kiváltó lényeges megállapítások

Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:

- A könyvvizsgálók bemutatták a nem módosított téves állításokat.
- A könyvvizsgáló szükségesnek tartotta egyes szabályzatok aktualizálását.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az Intézmény elkészített kiszervezési szabályzata még nem került elfogadásra.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az intézmény termékfejlesztéssel kapcsolatos politikája jelenleg a fejlesztések két fő szakaszára, azaz a megvalósításra vonatkozó döntés előkészítésére, valamint a pozitív döntés alapján végrehajtandó fejlesztések megvalósítását szolgáló szervezeti működés általános jellegű szabályainak rögzítésére terjedt ki. Javasolta a termékfejlesztéssel kapcsolatos politika, illetve új termék politika MNB (27/2018.) ajánlás előírásai figyelembevételével történő kiegészítését.
- A könyvvizsgáló beszámolt arról, hogy az IFRS9 bevezetéséhez kapcsolódó változások továbbra sem, vagy nem teljesen kerültek implementálásra a bank belső szabályzataiban (pl.

SPPI teszthez kapcsolódó felelősségi körök, belső utasítások, kamat elszámolási változások, leírási politika, a pénzügyi eszközök üzleti modelljére vonatkozó előírások). A bank nem implementálta vagy elemezte az MNB Vezetői Körlevelében listázott Stage 2 indikátorokat.

Eszközök és források értékelése, a megfelelő tartalékok, illetve fedezetek megképzése:

- A könyvvizsgáló bemutatta az elszámolt értékvesztés mértékével kapcsolatban azonosított eltéréseket (pl. egyedi hitelvizsgálathoz, módszertani véleménykülönbséghez kapcsolódóan).
- A könyvvizsgáló az ügyfélmonitoring tesztelése során azonosította, hogy több esetben nem valósult meg az éves felülvizsgálat a belső szabályzat által meghatározott időn belül. Továbbá megállapította, hogy a fedezeti nyilvántartó rendszerben szereplő adatok nem pontosan egyeztek meg a fedezeti dokumentációkkal.
- A könyvvizsgáló szükségesnek tartotta az értékvesztés modell pontosítását.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy a kamat amortizáció számítása nem effektív kamat alapon, hanem lineárisan történt.

Kockázatkezelési modellek megfelelése:

- A könyvvizsgáló kifogásolta, hogy az intézmény az értékvesztés modelljében az egyes portfóliók kockázati paramétereinek újrabecslése során eredetileg nem lokális adatokat alkalmazott, hanem a bankcsoporttól kapott adatokkal kalkulált. A bank saját adatokon tervezte az újrabecslést megismételni.

A szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása:

- A COVID-19 intézményre gyakorolt hatását több könyvvizsgáló értékelte, amelyet az MNB jó gyakorlatnak tart.
- Egy bank esetében a könyvvizsgáló megállapította, hogy a banki rendszerből kinyerhető adatokban az eszközök mérlegen belüli kitétsége, valamint a kockázattal súlyozott eszközök értéke eltérést mutatott prudens irányban (kevesebb volt az auditált, az MNB részére megküldött és nyilvánosságra hozott adatokhoz képest), melynek oka, hogy a COVID-19 miatti újabb rendszer futtatás felülírta a korábbi auditált számokon alapuló számításokat, melyek nem kerültek eltárolásra a rendszerben. A bank nem tudta analitikával alátámasztani a felügyeleti COREP adatszolgáltatást. A vezetés ugyanakkor megerősítette, hogy a 2019. évi éves adatszolgáltatási táblák a 2019. évi egyedi pénzügyi kimutatásokkal és a 2019. évi Nyilvánosságra hozandó információk c. dokumentummal egyezően kerültek összeállításra.
- Egy további esetben az MNB számára készített egyedi éves adatszolgáltatás éves beszámolóból levezethető adatainak szűrőpróbaszerű ellenőrzése során jelentős (257Mrd Ft) eltérés adódott, amelyet a bank belső ellenőrzése is kivizsgált.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az auditált számokon alapuló felügyeleti jelentés táblájában⁵ a Stage 1-es és Stage 2-es hitelek közötti megbontása 76M Ft-tal eltért az auditált pénzügyi kimutatások kiegészítő megjegyzéseiben bemutatott adatoktól. (A bank ezt az eltérést nem tekinti lényegesnek a pénzügyi kimutatások és a felügyeleti adatszolgáltatás szempontjából.)
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az adatszolgáltatások összeállítása jelentős manuális munkát igényelt, mivel az informatikai rendszer a jelentésszolgálati tevékenységet nem támogatta kellő mértékben.

⁵ SF040401-es „Amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszközök instrumentum és ügyfélszektor szerinti részletezése”

- A könyvvizsgáló beszámolt arról, hogy az intézmény a 2019. évre vonatkozó, auditált alapokon nyugvó konszolidált jelentéscsomagot⁶ és a hozzátartozó alátámasztó analitikát 2020. június 30-ig köteles elkészíteni, ezért a vonatkozó dokumentáció a vizsgálat során nem állt rendelkezésre, így a nagykockázat helyességére és pontosságára vonatkozóan nem adott véleményt.

Eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, prudens működésre vonatkozó jogszabályokban, felügyeleti határozatokban foglaltak betartása:

- A könyvvizsgáló bemutatta az IT vizsgálat során azonosított problémákat (pl. IT fejlesztési és karbantartási SLA szerződésekkel kapcsolatos számlák kezelésére, és a felhasználói fiókok védelmét biztosító jelszavakkal kapcsolatos követelmények megerősítésére vonatkozó javaslatok).
- Egy további könyvvizsgáló megállapította, hogy az Oracle adatbázis több biztonsági beállítása nem felelt meg az elvárásoknak.
- A könyvvizsgáló beszámolt arról, hogy a bank informatikai infrastruktúrája 2019-ben teljesen megújult, amely az előző évi megállapítások jelentős hányadát megoldotta, azonban továbbra sem volt hozzáférése a tűzfalhoz.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az éves ellenőrzési terv teljesítése nem valósult meg maradéktalanul. Ennek fő oka a létszám- és kapacitáshiányban keresendő. A belső ellenőrzési osztály vezetője, valamint egy fő részmunkaidőben alkalmazott munkatárs végezte a belső ellenőrzésre háruló feladatokat. A belső ellenőrzés a munkatervét – tekintettel a szűkös erőforrásokra – átütemezte és a legfontosabb ellenőrzési feladatokat végezte el.
- A könyvvizsgáló beszámolt arról, hogy néhány belső ellenőrzési vizsgálat elmaradt. A belső ellenőrzés a jelenlegi humán erőforrásokkal teljesskörűen nem képes ellátni a jogszabályban előírt feladatköreit.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy az összeférhetlenségi témával kapcsolatos jogszabályi változások még nem kerültek átvezetésre a bank Összeférhetlenségi Szabályzatában.

Nyilvánosságra hozatal:

- A bank a könyvvizsgáló jelentésének elkészültéig még nem készítette el a hitelintézetek nyilvánosságra hozatali követelményeinek teljesítésére vonatkozó dokumentumot.
- A bank Nyilvánosságra Hozatali politikája nem teljesskörűen felelt meg a vonatkozó MNB ajánlásnak.⁷ A szabályzatban nem került definiálásra azon információk köre, hogy a közzététel szempontjából mely információk minősülnek nem lényegesnek, védettnek vagy bizalmasnak. Ennek elmulasztása nem okozott lényeges meg nem felelést, mivel a bank teljesskörűen tette közzé az információkat.

1.4.4. Összességében a külön könyvvizsgálói jelentések minőségét az MNB megfelelőnek tartja.

Az MNB fontosnak tartja a jelentések határidőben történő leadását. Felügyeleti szempontból a június 15-ig történő beküldés elfogadható, azonban az említett időpontnál később beérkező jelentések már akadályozzák az MNB-t a feladatainak ellátásában.

Mivel a vezetői levelek végleges kiadására sok esetben a külön könyvvizsgálói jelentés elkészítése után kerül sor, az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a könyvvizsgálók a külön könyvvizsgálói jelentésben is részletezik a vezetői levél tartalmát, illetve a levéltervezet tartalmát. A vezetői levél kiadását minden könyvvizsgálat esetében javasolja az MNB, a 2019. év során a kapott információk alapján több esetben nem került sor vezetői levél kiadására.

⁶ COREP LE

⁷ 8/2017 (VIII.8.) számú

2. Nem közérdeklődésre számot tartó hitelintézetek, pénzügyi intézmények

2.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
fióktelep ⁸ : 8 szakosított hitelintézet ⁹ : 2	könyvvizsgáló társaság: 4 természetes személy könyvvizsgáló: 8	1	minősítés nélküli: 10	2020. május 31-ig kiadott: 1 Kiadni tervezett: 7 Nem ad ki: 2 Nem említi: 0

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
0	0	0

2.2. Könyvvizsgálói interjú/meghallgatások tapasztalatai

A nem közérdeklődésre számot tartó hitelintézetekkel, pénzügyi intézményekkel kapcsolatosan interjúra/meghallgatásra nem került sor.

2.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

2.3.1. Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:

Az alábbi hiányosságokat tapasztalták a könyvvizsgálók:

- A bank Számlarendje ellentmondásban volt a számviteli gyakorlattal, továbbá nem tartalmazta teljeskörűen az alkalmazásra kijelölt számlák számjelét és megnevezését.
- A bank nem rendelkezett az IFRS könyvvezetésre történő átállást követően az IFRS könyvvezetésre alkalmas Számlarenddel. A Bank könyvvizsgálója nem vizsgálta azt és az ezzel kapcsolatos figyelemfelhívási kötelezettségét elmulasztotta.
- Nem valósult meg az analitikus nyilvántartások és a főkönyvi könyvelés között a szoros kapcsolat.

2.3.2. További témakört érintően nem merült fel jelentős eltérés az MNB vizsgálat és a könyvvizsgálói értékelés között.

⁸ Fióktelepek: Bank of China, BNP Paribas, BNP Paribas Securities Services, Citibank, Cofidis, Deutsche Bank, ING, Oberbank

⁹ MFB és Exim Bank

2.4. Az MNB-hez megküldött külön könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

2.4.1. A könyvvizsgálói különjelentések közül 3 db külön könyvvizsgálói jelentés érkezett be 2020. június 2-ig, további három június 9-ig. Kettő még június folyamán (11-én és 23-án), kettő jelentés pedig jelentős késéssel érkezett augusztusban, de a könyvvizsgáló mindkét esetben jelezte a késést, de éppen csak a törvényi határidő lejárt előtt.

2.4.2. A különjelentések információ tartalmával, teljes körűségével, dokumentálásával kapcsolatos megállapítások¹⁰:

Az értékelés szakmai helyességének vizsgálata:

- 35.4 A portfólióban rejlő kockázatok bemutatása, különös tekintettel arra, hogy a hitelintézet által alkalmazott eszközminősítési kategóriák kialakítása prudens-e, illetve a fedezetek értékelési módszerei megfelelők-e. Az egyik könyvvizsgáló csak a módszertant írta le, de értékelést nem tett.
- 35.4. A hitelintézet által alkalmazott ügyfél és partnerminősítés, ügyletminősítés rendszerének, elveinek részletezése, értékvesztés és céltartalék képzéshez történő kapcsolódásának ismertetése. Az egyik intézmény esetében a leírás nem kellően részletezett.
- 35.6: A vizsgált tételek számának, értékének bemutatása eszköz és ügyletfajtánként, különös tekintettel a befektetésekre, az értékpapírokra, az ügyfelekkel szembeni követelésekre, a kapcsolódó értékvesztési és céltartalék képzési szabályzattal összhangban megképzett tartalékokra, és az esetleges eltérések okaira amennyiben azok összege a könyvvizsgálat szempontjából lényeges. Illetve: A hitelek, átvett eszközök és befektetések esetében a megvizsgált egyedi tételek, mint egyes ügyfelekkel szembeni kockázatvállalások azonosítható módon (pl. KHR azonosító, ügylet azonosító, ügyfélkód) a jelentés mellékleteként csatolandóak, amennyiben annak bemutatásához a vizsgált gazdálkodó hozzájárul. Az egyik intézmény esetében hiányzott a leíró jellegű bemutatás (csak két táblázat szerepelt az anyagban).

Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, vagy a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a tevékenységére vonatkozó egyéb jogszabályok, a felügyeleti jogkörében eljáró MNB hatósági határozatainak betartásának vizsgálata:

- 40.5 A hitelintézet által a belső ellenőrzésen túlmenően kialakított és működtetett ellenőrzési nyomvonal (folyamatba épített ellenőrzés, vezetői ellenőrzés és vezetői információs rendszer) jellemzőinek ismertetése. Az egyik intézmény esetében nem kellően részletezett.

2.4.3. Intézményekkel kapcsolatos figyelmet érdemlő, illetve intézkedést kiváltó lényeges megállapítások ismertetése:

Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:

- A könyvvizsgálók bemutatták a nem módosított tételeket.

Eszközök és források értékelése, a megfelelő tartalékok, illetve fedezetek megképzése:

- A könyvvizsgáló megállapította, hogy a 2018 során migrált ügyletek esetében nem megfelelő az átstrukturált nyilvántartás. A beszámolóra vonatkozó hatása az lehet, hogy az ügyletek különböző értékvesztés szakaszokba történő besorolása nem lesz megfelelő a migrált ügyletek esetében. A migrációt követően továbbra is javasolt ezeknek az ügyleteknek a felülvizsgálata a pontos nyilvántartás érdekében.
- A könyvvizsgáló megállapította, hogy a szubjektív minősítési adatok feletti kontroll hiányos, több esetben csak az utolsó lezárt pénzügyi adat állt rendelkezésre, a kiegészítő adatokat nem teljeskörűen vették figyelembe.

¹⁰ dőlt betűvel hivatkozva a könyvvizsgálói különjelentés összeállítására vonatkozó 6100. számú sztandard releváns része

- Az éves ügyfélminősítésnél a kockázatkezelő jóváhagyását a Portfólió Rendszer nem naplózta, volt olyan eset, ahol az aláírás az ügyfélminősítési lapon sem szerepelt. Az egyeztetés e-mailben történt, nincsen formálisan kialakítva a kontroll. Az ügyfélminősítési lapon így csak a hitelezési terület vezetőjének aláírása volt látható.

Kockázatkezelési modellek megfelelése:

- Egy bank esetében a könyvvizsgáló több szempontból is kifogásolta a kockázatértékelési modelleket.
  - Előrettekintő modell hiánya az értékvesztés kalkulációjában (alul/felül becsléshez vezethet),
  - IFRS9 LGD modell hiányosságai (nem effektív kamatláb került alkalmazásra, nem lezárt ügyletek nem kerültek kizárásra a modellezési adatbázisból, indirekt költségek is figyelembe lettek véve, a szegmentáció nem kellően alátámasztott, a default LGD értékek nem az aktuális kitétségekhez képest kerültek meghatározásra),
  - IFRS 9 modellekkel kapcsolatos hiányosságok: A bank nem fejezte be 2019-ben az IFRS 9 kockázati paramétereket visszamérését, ezáltal fennállhat annak a lehetősége, hogy az azokkal való számítás miatt az ÉV alul/felül van becsülve.
  - IFRS9 PD modellel kapcsolatos hiányosságok: historikus adatok megbízhatósága (historikus adatokat nem alaprendszerből, hanem különböző riportokból szedte össze. Ezek megbízhatóságát nem tudjuk ellenőrizni, mivel ezek az adatok csak aggregáltan lettek eltárolva megfelelő dokumentáció nélkül.)

A szavatoló tőkére, a tőke megfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása:

Több könyvvizsgáló vizsgálta a COVID hatását az intézmény működésére, amelyet az MNB jó gyakorlatnak értékel.

Eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, prudens működésre vonatkozó jogszabályokban, felügyeleti határozatokban foglaltak betartása:

- A könyvvizsgáló vezetői levélben felhívta a figyelmet a beszámoló készítéséhez kapcsolódó felelősségek és hatáskörök bankcsoporton belüli megosztása dokumentáltságának átláthatóságára.
- A könyvvizsgáló a banknak vezetői levélben fogja jelezni, hogy a felhasználó adminisztrációhoz kapcsolódó folyamatait és kontrollkörnyezetet megfelelően alakítsa ki.
- Egy bank esetében a könyvvizsgáló az SAP rendszerrel kapcsolatos megállapításait vezetői levél pontként fogja kibocsátani.
  - Az SAP fejlesztők által az éles környezetben végzett tevékenységek nem kerültek teljes körűen felülvizsgálatra (jogosultság kiosztás).
  - Az SAP kliensek biztonsági paraméterei eltérőek az elvárt beállításoktól.

2.4.4. Összességében a külön könyvvizsgálói jelentések minőségét az MNB megfelelőnek tartja.

Az MNB fontosnak tartja a jelentések határidőben történő leadását. Felügyeleti szempontból a június 15-ig történő beküldést még elfogadható, azonban az említett időpontnál később beérkező jelentések már akadályozzák az MNB-t a feladatainak ellátásában.

Mivel a vezetői levelek végleges kiadására sok esetben a külön könyvvizsgálói jelentés elkészítése után kerül sor, az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a könyvvizsgálók a külön könyvvizsgálói jelentésben is részletezik a vezetői levél tartalmát, illetve a levéltervezet tartalmát. A 2019. évben több külön könyvvizsgálói jelentésben ez megtörtént és nagyban segítette az MNB munkáját. A

vezetői levél kiadását minden könyvvizsgálat esetében javasolt, a 2019. év során a kapott információk alapján több esetben nem került sor vezetői levél kiadására.

3. Nem közérdeklődésre számot tartó pénzügyi vállalkozások

3.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
Nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások	77	2,7	0	0

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
0	2	2

3.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

Nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások könyvvizsgálójával 2 esetben kezdeményezett az MNB egyeztetést. Az MNB figyelemfelhívással élt, mert felmerült az eszközök értékelésének, illetve az MNB adatszolgáltatás főkönyvi és analitikus megfeleltetésének problémája.

3.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

- Egy társaság esetében folyamatos felügyelés során észlelte az MNB, hogy a társaság a 2018. évi éves auditált adatszolgáltatási kötelezettségének nem tett határidőben eleget. Az adatszolgáltatást csupán 2019. év július 27. napján teljesítették. A késedelmesen teljesített adatszolgáltatás alapján az MNB megállapította, hogy az auditálást lefolytató könyvvizsgáló az auditálás időpontjában nem rendelkezett pénzügyi intézményi minősítéssel, amelyet az MNB a Könyvvizsgálói Kamara felé jelzésben meg is küldött. A megállapítást követően az MNB felszólította a társaságot a jogszabályi előírásoknak megfelelő könyvvizsgáló megválasztására, illetve a 2018. évi éves beszámoló újra auditálására. Az újonnan megválasztott könyvvizsgálóval az MNB 2019. év végén interjút tartott, ahol a könyvvizsgáló arról tájékoztatta az MNB képviselőit, hogy a társaság nem együttműködő vele, adatokat az auditáláshoz nem kapott, illetve, hogy megbízása a 2018. év ismételt audit elvégzésére nem vonatkozott.
- Az MNB prudenciális célvizsgálatot folytatott le egy másik társaságnál, amely súlyos adatszolgáltatási hiányosságokat, valamint a főkönyvi és analitikus nyilvántartások eltéréseit is feltárta. A társaság könyvvizsgálójáról az MNB megállapította, hogy pénzügyi minősítéssel nem rendelkezik. A könyvvizsgáló az audit riportban sem megállapításairól, sem egyéb eltérésekről nem számolt be.
- Továbbra is előfordul, hogy egyes pénzügyi vállalkozások úgy kötnek szerződést könyvvizsgálóval, hogy azok pénzügyi intézményi minősítéssel nem rendelkeznek, az auditálást minősítés nélkül végzik el. Az MNB ezekben az esetekben jelzéssel él a Könyvvizsgálói Kamara felé.

- Az MNB tapasztalata szerint több esetben előfordult, a pénzügyi vállalkozások könyvvizsgálói nem tesznek eleget a Hpt. 142. illetve 261. § (1) bekezdésében foglaltaknak, így nem jelzik az induló tőkére vonatkozó jogszabályi előírások megsértését a felügyeletnek, abban az esetben sem érkezett jelzés amikor egy intézmény esetén a könyvvizsgálói jelentés alapján veszélybe kerülhet a vállalkozás folytatása. Szintén nem érkezik jelzés abban az esetben, ha a könyvvizsgálat nem tud határidőben megvalósulni, ennek okáról a felügyelet rendszerint csak a felügyelt intézménytől kapnak kérésre tájékoztatást, a könyvvizsgálók részéről nem érkezik jelzés a késedelem okára.

3.4. A könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

Jelentős a szórás a könyvvizsgálói jelentések részletezettsége tekintetében. Az induló tőkére vonatkozó Hpt. követelmény megsértése esetén jelentésükben a könyvvizsgálók figyelemfelhívással éltek. Kiemelten fontos a könyvvizsgálók egyenszilárd értékelése figyelemmel a pénzügyi vállalkozások 2023-tól esedékes induló tőke követelmény változására.

4. Közérdeklődésre számot tartó biztosítók

4.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
biztosító részvénytársaság	4	5	20; Könyvvizsgálói megállapítások jellege: Kellő bizonyosságot nyújtó; Korlátozott bizonyosságot nyújtó; Leíró jellegű	12

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjún/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
0	3	5

4.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

- 4.2.1. Egy könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció történt, amely során a könyvvizsgáló tájékoztatást adott az intézmény működésében tapasztalt hiányosságokról, de azokat a Felügyelet már észrevette.
- 4.2.2. Az MNB nem azonosított hiányosságot az MNB által feltett kérdésekre adott könyvvizsgálói válaszok kapcsán azok mélysége, illetve naprakészsége tekintetében.
- 4.2.3. A könyvvizsgálók elmondása szerint az irányító-, ellenőrző testületekkel a kapcsolat folyamatosnak tekinthető és az intézmények irányító testületeivel az együttműködés pozitív. Az Audit Bizottság negyedéves ülésein résztvesznek. A belső ellenőrzéssel is kapcsolatban állnak, azonban általában a megállapításaira nem hagyatkoznak.
- 4.2.4. A könyvvizsgálói tapasztalatok, illetve megállapításokat alátámasztó dokumentumok átadásának készségével kapcsolatban jellemzően jelentős kockázatra nem hívják fel az MNB figyelmét, kivétel egy válságkezelt intézmény. Az MNB nem kérte a könyvvizsgálótól dokumentumok átadását.
- 4.2.5. A 2019-es üzleti évre vonatkozóan az MNB biztosítói könyvvizsgálókkal kapcsolatos értékelésének összesített eredménye alapján a tapasztalatok megfelelőek, e tekintetben elmozdulás nem volt.

4.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

- 4.3.1. A számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:
- A számlarend nem tartalmazott minden alkalmazásra kijelölt főkönyvi számlát egy biztosító esetében.
  - Egy másik biztosító esetében: „...egyik szabályzatában sem fellelhető, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak. Nem került rögzítésre továbbá, hogy a minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmaz, illetve az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni.”

- 4.3.2. A tárgyi eszközök SII-es értékelése nem volt megfelelő kettő biztosító esetében.
- 4.3.3. A kockázatkezelés területén az MNB jelentős hiányosságot nem tárt fel, azonban több esetben a nem megfelelő kockázati kontroll vonatkozásában tett megállapítást.
- 4.3.4. Az MNB a tőkefeltöltöttség ingadozását prudenciális szempontból kifogásolta, amellyel kapcsolatban a könyvvizsgáló nem állapított meg kockázatot egy biztosító esetében.
- 4.3.5. További témakört érintően nem merült fel jelentős eltérés az MNB vizsgálat és a könyvvizsgálói értékelés között.

4.4. Az MNB-hez megküldött külön könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

- 4.4.1. A beküldési határidőre, intézményi koncentrációra¹¹ vonatkozó jogszabályi előírások betartása teljeskörűen megtörtént.
- 4.4.2. A jelentések informatívak, kellően részletesek voltak, valamint megfeleltek a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A 12 témakör kapcsán törekedni kell a kellő bizonyosságot tartalmazó vélemény adására a könyvvizsgálati munka során. Ez a 20 biztosító esetében összesen 250 lehetőség a kellő bizonyosságú vélemény kifejezésére. Ezzel szemben a gyakorlatban, a könyvvizsgáló társaságok 50 (20%-a az összes lehetőségnek) esetben adtak kellő bizonyosságú véleményt, a biztosítási szereplők tevékenységéről.
- 4.4.3. A 2019. év során az off-site felügyelés és a lezárt vizsgálatok kapcsán a könyvvizsgálók által tett szakmai értékelés megalapozottságával, az értékelésük alátámasztottságával kapcsolatosan nem volt megállapítható releváns hiányosság, illetve nem volt tapasztalható lényeges ellentmondás az intézmény-felügyelő által ismert intézményi kép (kockázattertelés), és a könyvvizsgáló által bemutatott kép között.
- 4.4.4. Javasolt intézkedések: a könyvvizsgálói vezetői levélben foglaltak offsite kezelése, illetve a megállapított témakörök beemelése a vizsgálatokba.

---

¹¹ egy könyvvizsgáló által egy időben vizsgálható intézmények száma

5. Nem közérdeklődésre számot tartó biztosítók

5.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
biztosító egyesület	2	1	2 Könyvvizsgálói megállapítások jellege: Kellő bizonyosságot nyújtó; Korlátozott bizonyosságot nyújtó; Leíró jellegű)	1

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
0	0	0

5.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

5.2.1. Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció nem volt.

5.2.2. A könyvvizsgálók elmondása szerint az irányító-, ellenőrző testületekkel a kapcsolat folyamatosnak tekinthető és az intézmények irányító testületeivel az együttműködés pozitív.

5.2.3. A könyvvizsgálói tapasztalatok, illetve megállapításokat alátámasztó dokumentumok átadásának készségével kapcsolatban jellemzően jelentős kockázatra nem hívják fel az MNB figyelmét.

5.2.4. A 2019-es üzleti évre vonatkozóan az MNB biztosítói könyvvizsgálókkal kapcsolatos értékelésének összesített eredménye alapján a tapasztalatok megfelelőek, e tekintetben elmozdulás nem volt.

5.3. Az MNB-hez megküldött külön könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

5.3.1. A beküldési határidőre, intézményi koncentrációra¹² vonatkozó jogszabályi előírások betartása teljeskörűen megtörtént.

5.3.2. A jelentések informatívak, kellően részletesek voltak, valamint megfeleltek a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

5.3.3. A 2019. év során az off-site felügyelés kapcsán a könyvvizsgálók által tett szakmai értékelés megalapozottságával, az értékelésük alátámasztottságával kapcsolatosan nem volt megállapítható releváns hiányosság, illetve nem volt tapasztalható lényeges ellentmondás az intézmény-felügyelő által ismert intézményi kép (kockázatértékelés), és a könyvvizsgáló által bemutatott kép között.

5.3.4. Javasolt intézkedések: a könyvvizsgálói vezetői levélben foglaltak offsite kezelése, illetve a megállapított témakörök beemelése a vizsgálatokba.

¹² egy könyvvizsgáló által egy időben vizsgálható intézmények száma

6. Kibocsátók

6.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
kibocsátók	27	1,8	79 hitelesítő 3 korlátozott vélemény 2 véleménynyilvánítás visszautasítása	n.a.

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
1	4	2

6.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

6.2.1. Egy kibocsátó könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgáló társaság a könyvvizsgálat során feltárt hiányosságokról adott tájékoztatást az MNB-nek.

6.2.2. A könyvvizsgálók vizsgált intézményre vonatkozó ismereteinek mélysége, naprakészsége kapcsán az alábbi hiányosságok voltak tapasztalhatók:

- Egy kibocsátó kapcsán az MNB által lefolytatott célvizsgálat során az apportértékelés könyvvizsgálatát elvégző könyvvizsgáló tanúként került meghallgatásra, amely során felkészületlennek tűnt, ugyanakkor végig készségesen együttműködő volt. Az MNB által kifogásolt apportértékelés kapcsán a Magyar Könyvvizsgálói Kamarával is egyeztetett.
- Egy másik kibocsátó könyvvizsgálója ugyanakkor – az MNB célvizsgálatának tapasztalatai alapján – alkalmatlan a feladatainak az MNB által elvárt szinten történő ellátására. A könyvvizsgáló ismeretei hiányosak voltak – többek között – az IFRS-re történő áttérésre vonatkozó szabályokkal kapcsolatban és az egyes standardok konkrét előírásait illetően is, valamint több alkalommal a kibocsátótól eltérő állásponton volt a tekintetben, hogy egyes eszközök, ügyletek hogyan kerültek elszámolásra, kimutatásra.

6.2.3. A könyvvizsgálati tevékenység évközi folyamatossága, együttműködése az intézmény irányító-, ellenőrző testületeivel és a belső ellenőrzéssel: az MNB erre vonatkozóan érdemi információval a nyilvános értékpapír kibocsátók vonatkozásában nem rendelkezik.

6.2.4. Az MNB a 2019. év tekintetében – az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében – a könyvvizsgáló haladéktalan tájékoztatási kötelezettségének Felügyelet felé történő teljesítését érintő hiányosságot a nyilvános értékpapír kibocsátók könyvvizsgálói vonatkozásában nem tapasztalt. A könyvvizsgálók a Tpt. 360. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kötelezettségüknek eleget tettek, ennek keretében három kibocsátó 5 beszámolója vonatkozásában került sor ilyen jelzésre.

6.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

A kibocsátóknál nem jellemző a helyszíni vizsgálat, arra csak különleges esetben kerül sor. A kibocsátóknál 2019. év folyamán végzett célvizsgálatok során az MNB az alábbiakat tapasztalta.

6.3.1. Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok:

A vonatkozósi időszakban egy kibocsátónál lefolytatott célvizsgálat során várhatóan jelentős számviteli hiányosságok kerülnek megállapításra, miszerint a kibocsátó beszámolóit nem felelnek meg az IFRS előírásainak.

6.3.2. Eszközök és források értékelése, a megfelelő tartalékok, illetve fedezetek megképzése;

A vonatkozósi időszakban egy kibocsátónál lefolytatott célvizsgálat során várhatóan jelentős számviteli hiányosságok kerülnek megállapításra, miszerint a kibocsátó beszámolóit nem felelnek meg az IFRS előírásainak.

6.3.3. További témakört érintően nem merült fel jelentős eltérés az MNB vizsgálat és a könyvvizsgálói értékelés között.

7. Befektetési vállalkozások és közérdeklődésre számot tartó befektetési alapkezelők

7.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
befektetési vállalkozások	11	1	11 hitelesítő	4
befektetési alapkezelők	3	1	3 hitelesítő	0

Szektor, intézmény típus	Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
befektetési vállalkozások	0	1	0
befektetési alapkezelők	0	0	0

7.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

7.2.1. 2019. év során az MNB által felügyelt, közérdeklődésre számot tartó befektetési alapkezelő vonatkozásában nem került sor könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultációra.

7.2.2. 2019. év során befektetési vállalkozás könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció szintén nem volt.

7.2.3. Az MNB 2019. év tekintetében az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében a lenti kérdéseket érintő hiányosságot az általa felügyelt, közérdeklődésre számot tartó befektetési alapkezelők könyvvizsgálói vonatkozásában nem tapasztalt.

7.2.4. Az MNB 2019. év tekintetében az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében a lenti kérdéseket érintő hiányosságot a befektetési vállalkozások könyvvizsgálói vonatkozásában nem tapasztalt.

- könyvvizsgálók vizsgált intézményre vonatkozó ismereteinek mélysége, naprakészsége;
- könyvvizsgálói tevékenység évközi folyamatossága, együttműködése az intézmény irányító-, ellenőrző testületeivel és a belső ellenőrzéssel;
- könyvvizsgálói tapasztalatok, illetve megállapításokat alátámasztó dokumentumok átadásának készsége;
- könyvvizsgálók értékelésének összesített eredménye, az elmúlt évi eredményhez képest tapasztalható elmozdulás iránya;
- a könyvvizsgáló haladéktalan tájékoztatási kötelezettségének Felügyelet felé történő teljesítése;
- a könyvvizsgáló megbízásához a megfelelő minősítések rendelkezésre állása.

7.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

- Az MNB az általa felügyelt, közérdeklődésre számot tartó befektetési alapkezelők vonatkozásában az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége során a lentiekben felsorolt tárgyköröket a könyvvizsgálótól eltérően értékelő, szignifikáns megállapítást 2019. év tekintetében nem tett.
- Az MNB a befektetési vállalkozások vonatkozásában az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége során az alábbiakban felsorolt tárgyköröket a könyvvizsgálótól eltérően értékelő, szignifikáns megállapítást 2019. év tekintetében nem tett.
  - Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok;
  - eszközök és források értékelése, a megfelelő tartalékok, illetve fedezetek megképzése;
  - kockázatkezelési modellek megfelelősége;
  - a szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása;
  - eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, prudens működésre vonatkozó jogszabályokban, felügyeleti határozatokban foglaltak betartása;
  - a megfelelő ellenőrzési rendszerek működése vizsgálata során feltárt olyan jellegű problémák ismertetése, melyről a könyvvizsgálónak a jogszabályi előírások szerint az MNB-t tájékoztatni kellett volna.

7.4. Az MNB-hez megküldött külön könyvvizsgálói jelentések feldolgozásának tapasztalatai

7.4.1. A befektetési vállalkozások tekintetében a 2019. évre vonatkozó könyvvizsgálói külön jelentések 2020. június 19. napjáig, tehát megfelelő határidőben beérkeztek az MNB-hez.

7.4.2. A jelentések információ tartalmával, teljes körűségével, dokumentálásával kapcsolatos megállapítások:

Az MNB a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében elvégezte a 2019. évre vonatkozó könyvvizsgálói különjelentések ellenőrzését, 9 témakörben, 47 témára (6100. számú különjelentés standard előírásai alapján) vonatkozóan, mely keretében megvizsgálta, hogy a könyvvizsgáló az intézmény működésével kapcsolatos megállapításaiban, feltárt kockázatot, hiányosságot azonosított-e, illetve, kellő vagy korlátozott bizonyosságot tartalmazó véleményt írt le, továbbá lényegességi kritériumra vonatkozó utalás megjelenik-e a különjelentésben.

- Az ellenőrzés eredményeként összességében megállapítható volt, hogy a könyvvizsgálók a vizsgálandó területek többsége esetében csak korlátozott bizonyosságot tartalmazó véleményt adtak. Az ügyféleszközök rendelkezésre állásának, szegregációjának a vizsgálatát (45.7 pont) érintően pedig kiemelendő, hogy a könyvvizsgálói különjelentések alapján a könyvvizsgálók a megbízási értékpapírállományok esetében nem, vagy csak szűrőpróba szerűen végeznek egyeztetést a nyilvántartás és a letéti igazolások között, így a könyvvizsgálónak a korlátozott bizonyosságot tartalmazó véleménye is lényegesen kisebb hatókörű, kevésbé kiterjedt, következésképpen a vizsgált területre (45.7. pont) vonatkozó ellenőrzés során szerzett bizonyosság szintje jelentősen alacsonyabb.

- Kiemelendő egy könyvvizsgáló, aki az egyik befektetési vállalkozás esetében a vizsgálati témakörök közül egy esetben sem adott kellő bizonyosságot tartalmazó véleményt, még az MNB által kockázati alapon kiemelt vizsgálati szempontok (ügyletkövetelések kezelése – az ügyfeleket illető pénzügyi eszköz és pénzeszköz rendelkezésre állásának szegregációja -; szavatoló tőke; tulajdonosok; felügyeleti adatszolgáltatás; belső kontrollfunkciók) ellenőrzése kapcsán is csak korlátozott bizonyosságot tartalmazó véleményt adott.

7.4.3. A befektetési vállalkozásoknál nem volt tapasztalható ellentmondás a 2019. évre vonatkozó könyvvizsgálói különjelentésekben foglaltak és az intézményfelügyelő által az átfogó kockázatértékelés során megismert intézményi kép között.

7.4.4. A kiértékelt könyvvizsgálói különjelentések közül egy befektetési vállalkozás vonatkozásában fogalmazott meg a könyvvizsgáló javaslatot, kockázatot vagy hiányosságot, azonban a feltárt hiányosságok jellemzően nem a befektetési szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatosak.

7.4.5. Az MNB a fentiek kapcsán levélben kért tájékoztatást a fenti befektetési vállalkozástól a könyvvizsgáló által jelzett hiányosságok és javaslatok kapcsán. A társaság által megküldött válasz alapján további felügyeleti intézkedésre nem volt szükség.

7.4.6. Összességében elmondható, hogy a könyvvizsgálók a különjelentésekben – bár a 6100. sz. könyvvizsgálói különjelentés standard követelményeit a szempontok megjelenítésével követik – tartózkodnak a kellő bizonyosságot tartalmazó vélemény kiadásától, tehát sok esetben a lényegességi kritériumra vonatkozó utalás nem jelenik meg a különjelentésekben.

Ez pedig az MNB által kockázati alapon kiemelt vizsgálati témakörök tekintetében indokolt, az ügyfelek eszközeinek rendelkezésre állásra vonatkozásában pedig valamennyi könyvvizsgálótól elvárt lenne.

8. Nem közérdeklődésre számot tartó befektetési alapkezelők és szabályozott piacok

8.1. Statisztikai adatok

Szektor, intézmény típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma
befektetési alapkezelők	31	1,39	43 hitelesítő	0
szabályozott piacok	2	1	2 hitelesítő	0

	Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjún/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
befektetési alapkezelők	0	0	0
szabályozott piacok	0	0	0

8.2. Könyvvizsgálói interjúk/meghallgatások tapasztalatai

8.2.1. 2019. év során az MNB által felügyelt, közérdeklődésre számot nem tartó befektetési alapkezelő vonatkozásában nem került sor könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultációra.

8.2.2. 2019. év során szabályozott piac vonatkozásában nem került sor könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultációra.

8.2.3. Az MNB 2019. év tekintetében az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében a lenti kérdéseket érintő hiányosságot az általa felügyelt, közérdeklődésre számot nem tartó befektetési alapkezelők könyvvizsgálói vonatkozásában nem tapasztalt.

8.2.4. Az MNB 2019. év tekintetében az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében a lenti kérdéseket érintő hiányosságot a szabályozott piacok könyvvizsgálói vonatkozásában nem tapasztalt.

- könyvvizsgálók vizsgált intézményre vonatkozó ismereteinek mélysége, naprakészsége;
- könyvvizsgálói tevékenység évközi folyamatossága, együttműködése az intézmény irányító-, ellenőrző testületeivel és a belső ellenőrzéssel;
- könyvvizsgálói tapasztalatok, illetve megállapításokat alátámasztó dokumentumok átadásának készsége;
- könyvvizsgálók értékelésének összesített eredménye, az elmúlt évi eredményhez képest tapasztalható elmozdulás iránya;
- a könyvvizsgáló haladéktalan tájékoztatási kötelezettségének Felügyelet felé történő teljesítése;
- a könyvvizsgáló megbízásához a megfelelő minősítések rendelkezésre állása.

8.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt)

- Az MNB az általa felügyelt, közérdeklődésre számot nem tartó befektetési alapkezelők vonatkozásában az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége során a lentiekben felsorolt tárgyköröket a könyvvizsgálótól eltérően értékelő, szignifikáns megállapítást 2019. év tekintetében nem tett.
- Az MNB a szabályozott piacok vonatkozásában az ellenőrzési eljárások, valamint a folyamatos felügyeleti tevékenysége során az alábbiakban felsorolt tárgyköröket a könyvvizsgálótól eltérően értékelő, szignifikáns megállapítást 2019. év tekintetében nem tett.
  - Számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok;
  - eszközök és források értékelése, a megfelelő tartalékok, illetve fedezetek megképzése;
  - kockázatkezelési modellek megfelelősége;
  - a szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása;
  - eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, prudens működésre vonatkozó jogszabályokban, felügyeleti határozatokban foglaltak betartása;
  - a megfelelő ellenőrzési rendszerek működése vizsgálata során feltárt olyan jellegű problémák ismertetése, melyről a könyvvizsgálónak a jogszabályi előírások szerint az MNB-t tájékoztatni kellett volna.

9. Pénztárak

9.1. Statisztikai adatok

Szektor/pénztár típus	Szektorban dolgozó könyvvizsgálók száma (db)	Egy könyvvizsgáló átlagosan hány intézménynél vizsgál?	A kiadott záradék típusai és db száma	Vezetői levelek száma*
magánnyugdíjpénztárak	4	1	4 teljeskörű záradék	
önkéntes nyugdíjpénztárak	14	2	36 teljeskörű záradék**	
egészség, önszegélyező, egészség- és önszegélyező pénztárak	10	2	19 teljeskörű záradék**	

*A könyvvizsgálók által esetlegesen kiadott vezetői levelekkel kapcsolatban jelezzük, hogy a jogszabályok alapján nem kötelező az MNB részére megküldeniük a pénztáraknak ezeket a dokumentumokat, ezért ezekről nem rendelkezünk információval. Jellemzően csak a pénztárak helyszíni vizsgálata során szerzünk tudomást a vezetői levelekről.

**3 önkéntes beadvány alatt lévő nyugdíjpénztár és 1 végelszámoló önszegélyező pénztár esetében a könyvvizsgáló a teljeskörű záradék mellett figyelemfelhívással élt a pénztáraknál folyamatban lévő átalakulások miatt.

Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció száma (db)	Interjúra /meghallgatásra felkért könyvvizsgáló (db)	Interjú/meghallgatáson személyesen megjelent könyvvizsgáló(db)
0	12	12

9.2. Könyvvizsgálói interjú/meghallgatások tapasztalatai

9.2.1. Könyvvizsgálói interjúkra kizárólag az átfogó vizsgálatok előtt került sor. Könyvvizsgáló által kezdeményezett konzultáció nem volt.

9.2.2. A könyvvizsgálók – vizsgált intézményre vonatkozó – ismereteinek mélysége és naprakészsége általában megfelelő.

9.2.3. A könyvvizsgálók elmondása szerint a könyvvizsgálati tevékenység folyamatosnak tekinthető és az intézmények irányító testületeivel az együttműködés pozitív.

9.2.4. Összeségében megállapítható, hogy a könyvvizsgálók általában megfelelő színvonalon végzik tevékenységüket a pénztáraknál.

9.3. Helyszíni vizsgálat során a könyvvizsgálók hatókörébe tartozó tevékenységekkel kapcsolatban tett megállapítások (amelyet a Felügyelet a könyvvizsgálótól eltérően értékelt, ill. a könyvvizsgáló nem észrevételezte)

9.3.1. 2019-ben 17 pénztárnál folytatott az MNB helyszíni vizsgálatot, amelyből 12 átfogó, 4 cél- és 1 vizsgálat pedig utóvizsgálat volt.

Az átfogó vizsgálatok során mindenkor ellenőrzésre kerültek – a teljesség igénye nélkül – a pénzügyi tervek, az éves beszámolók, a felügyeleti adatszolgáltatások, a számviteli politika és az annak keretében elkészítendő szabályzatok, valamint a pénztárak számviteli- nyilvántartási rendszere, amelyek a könyvvizsgálók feladatkörébe tartoznak.

9.3.2. A szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartására tett megállapítások:

Esetenként az MNB megállapítást tett a pénztár működési likviditási helyzetével kapcsolatban. Prudenciális jellegű elvárás, hogy a pénztárak működési célú bevételek nélkül legalább 2 negyedévre elegendő működési célra felhasználható tartalékkal rendelkezzenek.

A könyvvizsgálóknak kifejezetten felróható megállapítást az MNB nem tett.

9.3.3. A helyszíni vizsgálatok során az MNB több olyan hibát is feltárt a 2019. évi vizsgálatok során, amelyek megítélésünk szerint felróhatóak a könyvvizsgálónak is, azonban nem a fent említett témakörökhöz kapcsolódnak. Az alábbiakban ezekből emelünk ki néhányat:

Több pénztárnál is megállapítást tett az MNB az éves beszámolók főkönyvi kivonattal, analitikával és letétkezelői eszközértékeléssel történő alátámasztottsága ellenőrzése során. Pl.

- a főkönyvi kivonat nem támasztotta alá maradéktalanul az éves beszámoló minden sorát,
- a fedezeti céltartalékon belül az egyéni számlák záró egyenlege, a tőke, a realizált hozam és az értékelési különbözet nem egyezett meg egymással, ezért ezek nem támasztották alá maradéktalanul az éves beszámoló adatait,
- az egyéni- és szolgáltatási számlák fedezeti céltartalékkal való egyeztetése során eltéréseket tárt fel az MNB,
- az egészség- és önszegélyező pénztáraknál a kifizetett szolgáltatások analitikája nem támasztotta alá maradéktalanul az éves beszámolóban feltüntetett szolgáltatási adatokat stb.

A vizsgálatok során – főleg kisebb pénztáraknál előfordult – hogy megállapítást tett az MNB az éves beszámolók alátámasztására készült leltárakkal kapcsolatban. Kifogásolta pl., hogy

- a leltárak nem mérlegsoranként készültek, és nem tartalmazták egyértelműen, hogy azok melyik mérleg sor alátámasztására készültek,
- a leltárak nem tartalmazták a vonatkozó főkönyvi számlákat minden esetben,
- a leltárakban nem kerültek kimutatásra a főkönyvi és az analitikus nyilvántartás adatai közötti egyezőségek, nem lehetett megállapítani, hogy a pénztár az egyeztetéseket elvégezte-e a leltározás során.

Az MNB részére megküldött negyedéves adatszolgáltatások ellenőrzése során a helyszíni vizsgálatok többségében tett megállapítást az MNB. Pl., hogy

- a főkönyvi kivonat nem támasztotta alá maradéktalanul a negyedéves adatszolgáltatás minden vizsgált adatát,
- a pénztár egyes értékpapírokat nem a megfelelő helyen mutatta ki az adatszolgáltatás portfólió táblájában (pl. Külföldön bejegyzett befektetési alap befektetési jegyeként mutatta ki a Magyarországon bejegyzett befektetési alap befektetési jegyét.)

Egyéb megállapítások:

- a pénztár által a vizsgálat során átadott főkönyvi kivonatok alapján nem lehetett egyértelműen megállapítani az egyes főkönyvi számlák nyitó egyenlegét, tárgyidőszaki tartozik és követel forgalmát, valamint záró egyenlegét, mivel az több főkönyvi számla esetében két vagy több soron tartalmazott adatokat,

- több pénztárnál is talált az MNB megszűnt tagsági jogviszonyú, azonban egyéni számla egyenleggel rendelkező tagokat,
- számviteli jellegű szabályzatokkal kapcsolatos megállapítások. Pl. a számlakeret-tükör, számlarend nem felelt meg a pénztári jogszabályi és/vagy a Számv.tv. -ben meghatározott tartalmi követelményeknek, mert nem tartalmazták teljeskörűen a kijelölt számla tartalmát, a számla növekedésének, csökkenésének jogcímeit, a számlát érintő gazdasági eseményeket és azok más számlákkal való kapcsolatát. Megállapítást tett az MNB esetenként az Eszközök és források leltározási és leltárkészítési szabályzatával és a Pénzkezelési szabályzattal kapcsolatban is.

9.3.4. További témakört érintően nem merült fel jelentős eltérés az MNB vizsgálat és a könyvvizsgálói értékelés között.